

KLAGANDE

Adam Johansson, 20060422-6837

Ombud: Hanna Brundin och Emma Jakobsson
Humana Assistans AB

MOTPART

Kommunstyrelsen i Leksands kommun

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Faluns dom den 10 oktober 2019 i mål nr 574-19, se bilaga A

SAKEN

Personlig assistans

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

YRKANDEN M.M.

Adam Johansson yrkar att han ska beviljas tillfällig utökning av personlig assistans och anför i huvudsak följande.

Till följd av sina funktionsnedsättningar har han ett omfattande hjälpbehov med de grundläggande behoven såsom blöjbyten, hjälp vid måltider och att klä sig. Han behöver även ständig tillsyn, då han saknar konsekvenstänk och kan utsätta sig för farliga situationer. Den hjälp som han behövde under sjukdomsperioden uppstod inte på grund av sjukdomstillstånden i sig utan samma hjälpbehov finns dagligen till följd av hans funktionsnedsättningar. Hans hjälpbehov motsvarar därför inte de behov som normalt kan uppstå hos barn i samma ålder utan funktionsnedsättning vid liknande tillstånd. Något föräldraansvar kan inte anses föreligga.

Han är sedan 2017 beviljad assistansersättning all vaken tid från Försäkringskassan, bortsett från den tid han befinner sig i skolan när hjälpbehoven tillgodoses av skolpersonal. Därutöver har tid för föräldraansvar avräknats med 30 minuter per dag. Vid flera tillfällen under november 2018 var han frånvarande från skolan på grund av njurbäckeninflammation och magsjuka. Med hänsyn till hans funktionsnedsättningar och redan beviljat beslut om assistansersättning borde det vara uppenbart att de behov som uppstår under skoltid även uppkommer de dagar han är hemma från skolan.

Att ett barn i tolvårsåldern kan behöva närhet av sina föräldrar vid sjukdom är ostridigt. Barn i samma ålder utan funktionsnedsättning kan dock utträta stora delar av sina personliga behov självständigt. Hans hjälpbehov är omfattande och varaktigt, vilket medför att han behöver hjälp oavsett var han befinner sig. Dessutom borde det faktum att tid för föräldraansvar redan dragits av i beviljat beslut om assistansersättning tyda på att inget ytterligare föräldraansvar föreligger. Hans hjälpbehov är av sådan art att han utan

tillfälligt utökad assistans inte uppnår de goda levnadsvillkor som han har lagstadgad rätt till. Det finns vidare inte någon skyldighet att ansöka om tillfällig föräldrapenning. Tillfällig föräldrapenning kan inte heller beviljas retroaktivt.

Kommunstyrelsen anser att överklagandet ska avslås och anför i huvudsak följande. När Adam Johansson blir sjuk har hans föräldrar som alla andra föräldrar ett ansvar enligt föräldrabalken. De har rätt på samma sätt som alla andra föräldrar att ansöka om tillfällig föräldrapenning för att vårda ett barn på grund av sjukdom. Om kammarrätten bifaller Adam Johanssons överklagande blir resultatet att föräldrar till ett barn med funktionsnedsättning själva kan välja hur de vill få ersättningen utbetald för att vårda sitt sjuka barn. Det omfattas av normalt föräldraansvar att vårda ett sjukt barn i motsvarande ålder om barnet är sjukt och hemma från skolan.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om Adam Johansson har rätt till tillfällig utökning av personlig assistans för tid då han varit hemma från skolan på grund av sjukdom och hans hjälpbehov inte tillgodosetts av skolans personal.

Av 9 § 2 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, följer att kommunen är skyldig att tillhandahålla biträde av personlig assistent eller ge ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans, till den del behovet inte täcks av beviljade assistanstimmar enligt 51 kap. socialförsäkringsbalken, SFB. Enligt 7 § LSS ansvarar dock inte kommunen för biträde av eller ersättning för personlig assistent till den del behovet tillgodoses på annat sätt.

I förarbetena till LSS uttalas bl.a. följande. Vid bedömningen av om den enskilde har behov av insatsen i sin livsföring måste jämförelser göras med den livsföring som kan anses normal för personer i samma ålder. För

att viss insats ska kunna nekas den funktionshindrade på grund av att behovet tillgodoses på annat sätt, ska behovet också faktiskt tillgodoses på annat sätt. Det räcker således inte att behovet kan tillgodoses på annat sätt. Behovet tillgodoses på annat sätt t.ex. när en nära anhörig frivilligt svarar för insatsen som ett led i familjerelationen. Ett behov kan också, helt eller till viss del, tillgodoses genom en förälders ansvar enligt föräldrabalken för den normala vårdsnaden av ett barn (prop. 1992/93:159 s. 172).

Av 13 kap. 22–23 §§ SFB följer att en förälder har rätt till tillfällig föräldrapenning för vård av barn som har fyllt tolv år om det är styrkt att barnet är i behov av särskild tillsyn eller vård på grund av sjukdom.

Adam Johansson, som vid de aktuella sjukfallena var tolv år gammal, har varit hemma från skolan på grund av magsjuka och njurbäckeninflammation. Kammarrätten bedömer att barn i tolvårsåldern utan funktionsnedsättning i många fall kan klara sig utan en förälders hjälp vid skolfrånvaro på grund av lindrigare sjukdomar som exempelvis magsjuka. Beroende på exempelvis barnets mognadsgrad och sjukdomstillstånd kan dock barn i den åldern behöva en förälder närvarande för att få sina behov av vård och omsorg tillgodosedda även vid den typen av sjukdomar. Det får därmed anses ingå i det normala föräldraansvaret att vårda barnet när det på grund av sådana sjukdomar måste vara hemma från t.ex. skola. I och med att det ingår i det normala föräldraansvaret att vårda barnet får det även anses ingå att då, om möjligt, tillgodose barnets samtliga behov. Det har inte framkommit att en hemmavarande förälder inte kunnat tillgodose Adam Johanssons behov. Det har därmed ingått i föräldraansvaret att tillgodose Adam Johanssons behov när han varit hemma från skolan på grund av aktuella sjukdomar. Den omständigheten att föräldrarna har valt att inte ansöka om tillfällig föräldrapenning ändrar inte denna bedömning. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Mats Törnered
kammarrättslagman
ordförande

Gunnel Wadsten
kammarrättsråd

Linnea Nyström
tf. kammarrättsassessor
referent

Irina Hedborg
föredragande jurist

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I FALUN**
Föredraganden
Kristin Nyström

DOM
2019-10-10
Meddelad i Falun

Mål nr
574-19

KLAGANDE

Adam Johansson, 20060422-6837

Ombud: Emma Jakobsson
c/o Humana Assistans AB
Box 184
701 43 Örebro

MOTPART

Vård- och omsorgsutskottet i Leksands kommun
793 80 Leksand

ÖVERKLAGAT BESLUT

Vård- och omsorgsutskottet i Leksands kommuns beslut 2019-01-14

SAKEN

Tillfällig utökning av personlig assistans

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND OCH YRKANDE M.M.

Genom det överklagade beslutet avslag Vård- och omsorgsutskottet i Leksands kommun (nämnden) Adam Johanssons (Adam) ansökan om tillfällig utökad personlig assistans enligt 9 § 2 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) med motiveringen att hans behov faktiskt redan är tillgodosett inom ramen för ett normalt förekommande föräldraansvar enligt föräldrabalken.

Adam är sedan tidigare beviljad assistansersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFB) med den genomsnittliga omfattningen 106 timmar och 35 minuter per vecka. Ansökan avsåg en total utökning om 42 timmar i november månad vid Adams sjukfrånvaro från skolan.

Adam yrkar, med ändring av beslutet, att han beviljas tillfällig utökad personlig assistans i ansökt omfattning. Han hänvisar till lagtext, praxis och anför bl.a. följande. Han är beviljad assistansersättning all vaken tid, dock med avdrag för tid han befinner sig på skolan. Hans tillfälligt utökade behov kan därav naturligt inte ersättas med annan tid ur assistanstimmarna, som då inte räcker för att täcka hans hjälpbehov. Huruvida hans sjukdom och anledning att han nu varit hemma saknar samband med hans funktionsnedsättning har ingen betydelse. Vad som ska vara avgörande för nämndens bedömning är om hans hjälpbehov faktiskt tillgodoses, vilket det utan att tillfälligt utökad personlig assistans beviljas inte gör. När barn i hans ålder, utan funktionsnedsättning, är sjuka kan de vanligen vara hemma själva. Det föreligger följaktligen en stor skillnad gentemot honom som aldrig kan lämnas ensam. Den tid när han vistas i skolan tillgodoses behovet av personal från skolan, varför det torde vara naturligt att han har samma behov de dagar när han är sjuk. Hans tillfälligt utökade hjälpbehov täcks således varken av föräldraansvar eller av Försäkringskassans beslut, vilket innebär att det är nämnden som är skyldig att tillgodose det utökade hjälpbehovet.

Nämnden vidhåller sitt beslut, hänvisar till praxis och anför bl. a. följande. Även ett barn utan funktionshinder i motsvarande ålder är i behov av hjälp av sina föräldrar i samband med sjukdom. Vårdnadshavare kan ansöka om tillfällig föräldrapenning fram tills barnet är 16 år om barnet behöver mer hjälp än vanligt i den åldern. Adam har varit sjuk och frånvarande från skolan på grund av ett sjukdomstillstånd som får anses vara vanligt förekommande för ålder och inte ha någon direkt koppling till Adams funktionsnedsättning.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Av utredningen framgår att Adam är beviljad assistansersättning för all vaken tid när han inte vistas i skolan.

Frågan i målet är om han har rätt till tillfälligt utökad personlig assistans i ansökt omfattning, då han varit hemma från skolan på grund av egen sjukdom.

Av föräldrabalken följer att en vårdnadshavare har ett ansvar för barnets omvårdnad och trygghet. Vårdnadshavaren ska också svara för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Personlig assistans till barn enligt LSS kan endast beviljas om hjälpbehoven kan anses gå utöver normalt föräldraansvar (se dom i mål 6151-14 meddelad 2015-09-14 av Kammarrätten i Göteborg).

Adam Johansson var 12,5 år vid tiden för prövningen. Barn i denna ålder har fortfarande ett varierande stort behov av omvårdnad från vårdnadshavare när de är sjuka, vilket har ett direkt samband med vilken typ av sjukdom det rör sig om.

Av utredningen framgår att orsaken till Adams frånvaro från skolan var magsjuka samt njurbäckeninflammation och som – såvitt framkommit – saknar samband med hans funktionshinder. Det är fråga om sjukdomsperioder i november månad. Även med beaktande av Adams funktionshinder, får det anses ingå i det normala föräldraansvaret att tillgodose barnets vårdbehov vid frånvaro av detta slag. Överklagandet ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-03).

Hans-Erik Jonasson
F.d. lagman

I avgörandet har även tre nämndemän deltagit.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.